

Egy könyvtár kilencedik napja

Látogatás a József Attila lakótelep új kulturális intézményében

Az első beiratkozott olvasó nem a környéken lakik. Lakatos a mestersége, és az új könyvtárápület szerelését végezte. Amikor társaival együtt elkészült a munkával, így szólt: »Már egy hete itt dolgozom, illik, hogy én iratkozzam be elsőnek.« És Mikola József, XVIII. kerületi lakos, az Üllői úti lakótelep új könyvtárából kivette a *Háború és békét* a feleségének, magának pedig Berkesi András regényét, a *Kopjásokat*.

A következő olvasó, Németh József, feleségével jött. Ők a lakótelepen élnek, a férfi nyugdíjas. Elvitték Charlotte Brontë *Jane Eyre*-jét, Markovits Györgytől a *Magyar polkol* című művet, Kulin Györgytől a *távcső világát*, és egy útleírást az Antarktisz meghódításáról.

Egy vár meghódítása

A József Attila lakótelep könyvtárát február 13-án avatták fel és 15-én nyílt meg a közönség számára. Az első napon 260 olvasó iratkozott be. (A kilencedik napon 1200 olvasót tartottak nyilván.)

Ostrom alatt állt az első nap a könyvtár. A lépcsőfelfáratban, amely az első emeleten levő olvasótermekhez vezet, tömegével álltak az emberek. Lépésről lépésre haladtak fölfelé a széles terem közepéig, ahol a beiratkozás adminisztrációját intézik. Valóságos vár volt a könyvtár, amelyet 20—22 ezer lakótelepi honpolgár nevében az első napon 260-an vettek birtokba.

Az új könyvtár szélesen, hosszan elterülő egymeletes, modern, kívülről csupa üveg épület. A földszinten ruhatár és egy apró társalgó. Ez a ruhatár érdekes módon a könyvtárak egyik gondját, a *könyvek rendezését és visszarakását is automatikusan megoldja*. A látogató a ruhatárban úgynevezett őrjegyet kap, rajta ruhatári számmal. Ez a kartonlap nemcsak a ruha megőrzését igazolja, hanem könyvjelzőül is szolgál.

A legtöbb modern könyv-

tár — a József Attila lakótelepi is — szabadpolcos módszerrel dolgozik. Az olvasó szabadon kószál a könyvek között, válogat, böngészik, és ami megtetszik neki, elviheti. Csakhogy a legtöbb olvasó elfelejti a megfelelő helyre visszarakni az átlapozott könyvet. Erre szolgál az őrjegy, amelyet a kivett könyv helyére kell tenni. Nem lehet ott felejtetni, mert nélküle nem adják vissza a kabátot a ruhatárban.

Tikett-rendszer és fólia-kötés

Egy másik elmés módszer a kölcsönzés adminisztrációját csökkenti. A könyvtárakban a kölcsönzés általában a következőképpen történik. Minden könyvben van egy kartonlap. Ha kölcsönveszik a könyvet, a kartonlapot kiveszi és lebélyegzi a könyvtáros, az olvasó pedig aláírja. A József Attila lakótelepen egyszerűbb az egész. Minden olvasó kap hat tikkett, ennyi könyvet kölcsönzhet egyszerre. Ezekből annyit ad le, ahány könyvet hazavisz. A tikket bekerül a kartonjába, a könyv betélapjával együtt, és mindez pillanatokig tart. Csak így lehetséges, hogy egyetlen könyvtáros a terem közepén a felöltött- és a gyermekrésztleg adminisztrációját is elvégezze.

A könyvtárról szólva néha termet, máskor pedig termeteket írunk. Nem véletlenül. Ez a hatalmas helyiség ugyanis lényegében egyetlen terem. Belső részekre nem ajtókkal és falakkal tagolódik, hanem hatalmas, méregzöld függönyökkel. Így tetszés szerint bővíthető vagy elkülöníthető a könyvtár egy-egy helyisége.

A lépcsőfelfáratól balra, a könyvtárvezető szobája mellett van az olvasóterem, 1200 kötettel. Ezek a könyvek rendszerint különlegesen értékes és nem kölcsönözhető művek: lexikonok, antológiák, képzőművészeti albumok, gyűjteményes munkák.

A következő helyiség a kölcsönzőké. A polcok között szabadon járkalhat mindenki, és ha elfáradt a böngészésben, a polcok előtt levő kényelmes kis székeken megpihenhet.

Budapestre vonatkozó újságcikkek			
Szerző:	Haber Zoltán		
Cím:	Egy könyvtár kilencedik napja		
Forrás:	Magyar Nemzet		
(Hely)	1965. márc. 7.		
(Idő)	(Köt. v. füz.)		
(Oldal)	Helyszám		
Tárgy	027.43		
Hely	1965.		
Idő	Személy		
Személy	Helyszám		
Helyszám	OSZTÁLYOZÁS		

Maruszkai József, a könyvtár vezetője, aki mindössze 28 éves, de az érettségi óta, tizedik éve dolgozik ezen a pályán — most végzi az esti egyetem második évfolyamát —, nagyon indokolt ösztökéséssel mutatja a fényes borítású könyveket. A könyvtár újítása ez: PVC-kötés, amely átlátszó, s így meg hagyja a könyv eredeti formáját. Vizes ruhával könnyen mosható, és mellesleg roppant olcsó. Egy kilogramm PVC-fólia 18 forint, ebből 60 könyv köthető be. Egy-egy kötet beborítása körülbelül 70–80 fillérbe kerül. A kötés három színű: a szépirodalmi műsárga, a társadalomtudományi kék, a természettudományos pedig zöld borítást kap. Ez a három derűs szín esztétikusá teszi a termet, és emellett az elrendezés is pillanatok alatt áttekinthető.

Nincs útikaland

Fiatal a gyermekkönyvtár vezetője is, *Rostás Jenőné*, aki büszkélkedés helyett nyom-

ban panaszkodik: *kevés a könyv.*

A felnőttkönyvtár állománya 14 500, a gyermekeké mindössze 4180 kötet. És ez utóbbi valóban kevés, mert a kilencedik nyitvatartási napon, délután 4 órakor a 687. számot kapta az újonnan beiratkozó gyermek. Ha mind-egyik csak három könyvet visz magával, ez már 2000 kötet. És mi marad akkor a polcokon?

A könyvtárosnő megmutatja, hogy mi marad. Azok a polcok, amelyeken ilyen feliratok olvashatók: *Kalendos történetek, Hazánkról és a nagyvilágról, Sport, Ifjúsági mozgalom, A technika vívmányai*, csaknem üresek. Egy-egy elárvult kötet ásítozik rajtuk, a többit már valamilyik lakótelepi gyermek lapozgatja otthon.

Ez a gyermekkönyvtár azért is fontos itt az Üllői úton, mert — mint hallottuk — a *József Attila lakótelepen a családok átlagos létszáma 2–3, jóval magasabb az országos átlagnál.* És a húszezer új lakosból 3300 az általános iskolás. Az iskolákat környezetismeret órán elhozzák a könyvtárba a tanárok. Aznap délelőtt volt ott a tizedik osztály. És akik egyszer látogatába jöttek, azok újból is eljönnek — olvasónak.

Egy zacskó cukor

Fiatal könyvtáros-kalauzaim kinyitnak egy ajtót, és megmutatják a könyvtár egyik büszkeségét, a hatalmas, *fél-száz méter hosszú erkélyt.* Ide kerti bútorokat, színes lámpaernyőket, kis presszót álmodnak a könyvtárosok. S ha megvalósul az álom, ez lesz a lakótelep egyik legkedvesebb helye, ahol olvasni, pihenni, szórakozni lehet.

Az erkély azonban *társadalmi segítséget* kíván, más-képpen a könyvtár öt munkatársa nem vállalhatja a felügyeletet. És társadalmi segítségre vár még sok minden a könyvtárban. De valószínűleg ezzel lesz a legkevesebb gond. Elmondják, miért.

Az első napon nagy volt a tumultus a ruhatárban. A ruhatárosnő alig győzte egyedül a rohamot. Akkor beállított egy férfi a könyvtár vezetőjéhez:

— Miért nem kérnek meg valakit közülünk, hogy segítsen?

Elmondta, hogy ő boldogan odaállna a ruhatárba, de beteg. Néhány perc múlva azonban hozott valakit, aki társadalmi munkában védte ki az új olvasók első rohamát.

Amint az erkélyen állunk, az ifjú könyvtáros-asszony szemben egy ablakra mutat:

— Ott lakik az egyik olvasónk, aki az első nap egy zacskó cukrot küldött. De ezt igazán ne írja meg!

Megírom mégis, mert a szeretetnek olyan jele, amelyet igazán nem lehet félreérteni. Ez a figyelem és ez a szeretet nemcsak a könyvtárosnőnek szól, hanem *Budapest új, pompás kulturális létesítményének is.* És ez minden szeretet megérdemel.

Gábor István